

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАСТОДНЕВНО

ГОДИНА XII ◊ БРОЈ 254. ◊ 25. Мај 1984.

ЦИЈЕНА 10 ДИНАРА

Мјесни самодопринос — прворазредан задасак

Десетог маја 1984. године, на проширенују сједницу Предсједништва ОК ССРН и Извршног одбора Скупштине општине, којој су присуствовали и представници друштвено-политичких организација и мјесних заједница, разматран је извјештај Комисије за утврђивање приоритета у смјеравању представа само доприноса. У дискусији су учествовали Светозар Радуловић, предсједник ОК ССРН, Илија С. Митровић, предсједник Општинског одбора СУБНОР-а, Владо Кажанегра, предсједник Мјесне конференције ССРН Свети Стефан, Радо Грегорић, предсједник Извршног одбора Скупштине општине, Милан Кљајић, предсједник Мјесне конференције ССРН Будва I, Павле Вујовић директор Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“, Милорад Дапчевић, секретар ОК ССРН, Станко Асановић, предсједник ОК ССО, Михаило Бајковић, директор Средњошколског центра, Владо Дулетић, секретар ОКСК, и Душан Божовић, предсједник Мјесне конференције ССРН будва II.

Предложено је увођење мјесног самодоприноса на територији наше општине у трајању од пет година, почев од 1. јула 1984. до 30. јуна 1989. године. Средства самодоприноса намењена су за финансирање изградње најнеопходнијих друштвених објеката: Средњошколског центра и Дома омладине (заједничка зграда) у Будви, за оправку Дома културе у Петровцу, изградњу капела с помоћним садржајима у Будви ($220 m^2$), Петровцу ($120 m^2$), Светом Стефану ($90 m^2$) и Бечићима ($90 m^2$).

Мјесни самодопринос из личног дохотка из радног односа плаћаје се по стопи 2% , као и на остала примања радних људи и грађана, која произилазе из допунског рада, пољопривредне дјелатности, самосталног вршења привредних и непривредних дјелатности личним радом, прихода од имовинских права, личних и породичних пензија.

Све друштвено-политичке организације у Општини Будва су подржале предлог да се увођење мјесног самодоприноса уведе у трајању од пет година, почев од 1. јула 1984. до 30. јуна 1989. године.

Чланак о организацији у Општини максимално ће помоћи у организовању зборова радних људи и грађана, као и у обављању осталих задатака који произилазе из активности око увођења мјесног самодоприноса.

Прије одржавања зборова, што је задатак мјесних конференција ССРН, одржана је састанци Општинског комитета Савеза комуниста са секретарима основних организација СК, Општинског вијећа Савеза синдиката с предсједницима основних организација Савеза синдиката и ОССО с предсједницима општинске конференције омладинских организација.

Зборови радних људи и грађана одржана су 25. маја у свим мјесним заједницама, за што се задужују подружнице ССРН. Тим масовним скуповима присуствоваће чланови Пред-

сједништва ОК ССРН и Извршног одбора СО Будва.

До 28. маја, након зборова радних људи и грађана у мјесним заједницама, одржана је Општинска конференција ССРН на којој ће се предложити расписивање и увођење мјесног самодоприноса.

Послије изјашњавања на зборовима о увођењу мјесног самодоприноса до 114. јуна ће се одржати референдум на коме ће путем гласања радни људи и грађани дефинитивно изразити о прихватању мјесног самодоприноса.

Након референдума Скупштина општине ће донијети одлуку о увођењу мјесног самодоприноса у трајању од пет година, почев од 1. јула 1984. до 30. јуна 1989. године. Рачуна се да ће се на овај начин обезбедити 120 милиона динара.

у Петровцу: Сусрет младих историчара Југославије

Од 14. до 16. маја Петровац је био домаћин XVI сусрета младих историчара Југославије — традиционалне манифестације која његује поруку револуције: братство и јединство, а коју организује Савез организација за социјалистичко васпитање и бригу о дјеци Црне Горе, Савјет Савеза пионира Црне Горе и Републички одбор Југословенских пионирских игара.

Петнаестог маја Петровац је осванио у свечаном руку.

Улице су биле искраћене заставама и транспарентима добротошице. У раним јутарњим часовима од Основне школе „Мирко Срзентић“ према Лазарету кренуо је дејствије младих историчара.

Од седесеторица учесника сусрета, по десет из свих највећих република и покрајина, положили су осамдесет кампања на споменик палим борцима, а затим је одржан час историје на тврђави Лазарет, где је о прошlostи овог краја говорио Урош Зељовић, предсједник Општинског комитета Савеза комуниста.

На почетку радног дијела сусрета учеснике је поздравио Савјет Савеза пионира Црне Горе и Котору.

СЛЕДНИЦА ПРЕДСЈЕДНИШТВА ОК СК

Сезона дочекана неспремно

По други пут у последњих мјесец дана Предсједништво Општинског комитета Савеза комуниста ставило је на дне вни ред остваривање програма мјера и акција за припрему туристичке сезоне.

На основу припремљених материјала, уводног излагања и вођене расправе, констатовано је да се касни с реализацијом појединачних задатака из утврђеног програма.

Иако су активности на програмирању и дефинисању задатака за квалитетну припрему овогодишње сезоне благовремено покренуте од стране Општинског комитета СК, ОК ССРН, Скупштине општине, Туристичког савеза и других друштвених субјеката, у њиховој реализацији изостала је потребна ефикасност. Нарочито су затајили органи и турристичка друштва у мјесним заједницама, којима је стављено у задатак да у име радних људи и грађана буду носиоци захтјева и акција да се прилике мијењају и туристичка сезона припреми боље и квалитетније.

Спорост и неефикасност у креирању појединачних комуналних програма и обезбеђивању неопходних финансијских средстава испољена је и код СИЗ-а за изградњу и комуналну дјелатност. У оквиру Туристичког савеза и Координационог одбора Скупштине општине за праћење припрема сезоне и поред њиховог релативно активног односа, није осигурано успјешно спровођење у живот усвојеног

их ставова и закључака и синхронизовање активности свих учесника у туристичкој понуди. Није остварена ни одговарајућа ширина у организовању планираних припрема нити оживотворена оријентација о току припрема.

Све то указује да припреме сезоне још увијек имају кампањски карактер, губи се из вида да она не почине у јулу него у априлу и да се за госте који тада стижу треба припремити исто као и за они који долазе у јулу и аугусту, уколико желimo остварити продужење сезоне и боље коришћење капацитета, а то је један од основних стабилизационих захтјева у нашој комуни.

Предсједништво и Општински комитет су оцијенили да одговорност за поступајање у акцији сноси Савез комуниста, који треба да се налази на челу тако значајне акције друштва.

Због тога је стављено у задатак свим основним организацијама Савеза комуниста да у току овог мјесеца анализирају мјере и акције на припреми сезоне и да, с тим у вези, заштре одговорност за неблаговремено и неефикасно извршавање задатака.

На сједници је разматран и предлог могућих кандидата за полазнике десете генерације једногодишњег курса Политичке школе СКЈ „Јосип Броз — Тито“ у Кумровици.

Са градилишта пристаништа у Будви

УЗ 40-ГОДИШЊИЦУ ФОРМИРАЊА СЛУЖБЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ

Поводом 40. годишњице формирања Службе државне безбједности, у сали Скупштине општине одржана је уочи 13. маја, заједничка свечана сједница Општинског одјељења за унутрашње послове, Републичке станице саобраћајне милиције, станице општине општина и Службе безбједности. Присутни представници друштвено-политичких организација Будва, наредно хероје Југославије, исхице Партизанске споменице 1941. и остале гости поздравио је Милорад Марковић, радник ОУП Будва, а гефераат о развоју и раду Службе државне безбједности поднис је Радиљо Живалевић, начелник ОУП. Припадницима службе празник је у име друштвено-политичких организација и Скупштине општине честитао Владо Дулетић, секретар Општинског комитета Савеза комуниста.

Изникла у колијевици најдна, из никада не угасивог пламена славне револуције, Служба безбједности је расла и развијала се с народом, бранећи га од различитих облика настрада на његову слободу и живот. Друг Тито је још 1944. године у Дрвару утемељио њене основе, на којима је у протеклом четрдесетогодишњем периоду створена и изграђена модерно организована, стручна и ефикасна Служба безбједности, дубоко одана тековинама револуције, нашем систему социјалистичког самоуправљања и непосредне социјалистичке демократије.

Од те ратне 1944. године па све до данашњих дана она је успјешно решавала сложено безбједносне проблеме, који су били неминовни пратилац динамичног друштвено-економског и политичког развоја самуправне и несврстане Југославије. Часно испуњавајући све задатке, које су пред њом постављали Савез комуниста и друге организоване социјалистичке снаге, Служба Безбједности се афирмисала као значајна карика укупно система општенародне

Увијек с народом

одбране и друштвене самозаштите и стекла неподијељено повјерење наших радних људи и грађана. Она је то могла да оствари, јер је дјелovala у народу и с народом, а иени припадници кијесу жалили ни своје животе у заштити установног поретка и личне сигурности грађана од настрада спољњег и унутрашњег непријатеља.

У садашњим условима, када се читаво наше друштво, и поред првих корака у практичном остваривању друштвено-политичког програма економске стабилизације, и даље сучава с тешким и сложеним економским проблемима, усљед чега и политичка и безбједносна ситуација постају сложеније, пред Службом безбједности, као и пред свим субјектима друштвених самозаштита, постављају се још већи и одговорнији задаци на плану сузбијања, пресијецања и снемогућавања различитих негативних појава и тенденција које угрожавају темеље социјалистичке револуције и социјалистичког самоуправљања. Разумљиво је што се проблеми, тешкоће и противујачности ове сложене етапе друштвеног развоја не могу успјешно савладавати без наше боље укупне повезаности, веће организованости и дисциплине, квалитетнијег рада и појачање економске и идејно-политичке одговорности. Осим тога, треба имати у виду и оно што је Лењин својевремено истацда да свака револуција вриједи спонико колико је способна да се брани. Наша револуција може се ефикасно не само бранити него и даље развијати једино под условом да се успјешно развија социјалистичко самоуправљање. То подразумеваје и потребу сталног унапређивања организације система општенародне одbrane и друштвене самозаштите.

Одлуком Савјета Радне сједнице ОУП, посебна признања — плакете за успјешну сарадњу на реализацији заједничких задатака у организовању и спровођењу система друштвене самозаштите дјељиле су сљедеће раднице ОУП „Словенска плажа“, Будванска основна школа, ОУП „Бечичка плажа“, Владо Дулетић, секретар Предсједништва ОК СК предсједник Комитета за ОНО и ДСЗ, и др Воје Фрачичевић, директор одмаралишта „4. јул“.

На сједници је уручене више плакета, захвалнице и посебних признања. Плакете безбједности, коју дојдељује предсједник Савезног извршног вијећа, добио је Урош Зеновић, предсједник Општинског комитета СР Будва и Јубица Батута, радница ОУП Будва.

Одлуком Савјета Радне сједнице ОУП, посебна признања — плакете за успјешну сарадњу на реализацији заједничких задатака у организовању и спровођењу система друштвене самозаштите дјељиле су сљедеће раднице ОУП „Словенска плажа“, Будванска основна школа, ОУП „Бечичка плажа“, Владо Дулетић, секретар Предсједништва ОК СК предсједник Комитета за ОНО и ДСЗ, и др Воје Фрачичевић, директор одмаралишта „4. јул“.

Одлуком Савјета за ус-

Погрешно корачање

Ова година је на подручју Будве проглашена за — годину квалитета, и то је туристичко и другој јавности појдавно саопштено. За тако нешто постојаје право море разлога, јер добро се зна шта туризам представља ривијеру пјешчаних плажа.

Треба нагласити да је тајка одлука у свим срединама свесрдно прихваћена.

Но, најновије анализе учињене као прво, од стране Општинског комитета Савеза комуниста и његовог Предсједништва, затим Извршног одбора Скупштине општине и Туристичког савеза, показују да бројни задаци у програму припрема овогодишње сезоне у Будви, Бечичима, Светом Стефану и Петровцу ни изблиза ни су извршени.

По некаквим старим, а неписаним правилима понашања већ се траже крици за постављање, а не извршене обавезе. Наравно, крици се траже ван својих средина, јер како

изгледа, оних са „чистим рукама“ има на претек. А народна мудрост јасно говори: — Посао није зец и не бежи, већ — чека.

Бојати се зато да таква понашања не постану мач са двије оштрице. Јер, док се непослушни и неодговорни истjerују из својих легла и бункера, туристички токови не чекају. Њима су наше „криве туристичке Дрине“ најмање занимљиве.

Треба зато предузети све да се пропуштено у припремању овогодишње туристичке сезоне чим прије надокнади. Биће од јесениово времена да се утврди ко то у извршавању тако важних друштвених обавеза не престано и упорно погрешно корача.

Послије свих „искуства“ са свим тим у бзи, то је наше мишљење, било би неопходно да почнемо да се прозивамо...

ијешчују сарадњу из пословима безбједности плакете су уручене ОУП-у Дубровник, Цетиње и Никшић, и Славку Оташевићу, раднику ОУП Титоград.

За постигнуте резултате у раду и савјесност у обављању задатака награђени су пригодним поклонима радници ОУП Будва: Сава Клајевић Јован Ковијанић, Благоје Ковачевић, Милић Бубања, Момир Пејовић, Владислав Шиљак и Тамара Трифуновић.

За пружену помоћ у техничком опремању организације захвалнице су додељене сљедећим организацијама: Републичком секретаријату за унутрашње послове СР Црне Горе, ОУУР „Монтенегрокомерџи“ — Бар, Ко-
мунално-стамбеној радиој организацији „Јужни Јадран“, Међународном центру у Бечичима, Заводу за обнову и ревитализацију Старог града, Интеријор банција „Монтенегротуриста“, ОУУР „Монтенегроекспрес“ и ОУУР „Авала“.

На крају свечане сједнице одређена је делегација која је положила цвијеће и споменик у Брајићима,

Петровцу и Поборима, као и на бисте народних хероја у Светом Стефану.

В. С.

Бокељски батаљон - претходница бригаде

(ОДЛОМАК ИЗ КЊИГЕ ЈОВА МИХАЉЕВИЋА „ЛЕДЕНИЦЕ“)

Бићи, Ерих Кош и други. Они су одређени да иду као политички кадар у новоформиране италијанске јединице, настале од припадника дивизије „Галибарди“ који су, по капитулацији њихове земље, прешли на страну Народнослободилачке војске Југославије. У новоформирани батаљон нашло се и више квалификованих мајстора, авио-механичара и техничара. Сви су они позвани да се јаве Штабу Другог ударног корпуса, одакле су разпоређени за морнарицу, ваздухопловство и тенковске јединице.

Међу борцима батаљона било је више чланова Партије који су владали основним знањем италијanskог језика, као Милан Вуковић, Бранко Бранковић, Милош Бакочевић, Манојло Манојло

По одлуци Покрајинског комитета Штаб Другог корпуса донио је 25. јануара 1944. године одлуку о формирању Првог бокељског батаљона као језгра нових јединица. Организацију формирања примио је на себе Штаб Шесте црногорске бригаде, под чијом командом је батаљон остао краће вриједе. Послије консултација с Окружним комитетом Партије за Боку у погледу командног кадра, за команданта батаљона именован је Војо Јањевић, за замјеника команданта Лука Матковић, а за замјеника комесара Саво Старовић. Основни задатак батаљона био је да упада на територију Боке и Црногорског приморја, да врши нападе на непријатељске снаге дуж обале, ликвидира вијећи четничког покрета, организује обавештајну службу и прихвата људе који долазе у Народнослободилачку војску.

У саставу Шесте бригаде батаљон је узео учешћа у

борбама против Немаца и четника око Грахова и пре ма Никшићу. Када су њемачко-четничке снаге, крајем фебруара и почетком марта, извеле концетричан напад на првача Грахова и Требиња, у циљу заузимања Катунске нахије и других ослобођених крајева овог региона, јединице Приморске оперативне групе предузеле су 4. марта успјешан противнапад и натjerale непријатеља на повлачење у неослођене гарнизоне. Први бокељски батаљон дјествовао је у саставу Друге далматинске пролетерске бригаде.

Међу његовима иста кнутим јунацима био је и замјеник команданта Лука Матковић. Тај ријетко храбри, упорни, а међу својим саборцима веома омиљени човјек пао је за вријеме једног оштрог сукоба са четничима у Мокринама, јула 1944. године и од тада престала је да се чује пјесма:

„Иде војска и колона бокељских батаљона, а пред војском зна се ко је Матковићу Лука то је.“

Приморске
новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциони комитет. Главни и одговорни уредник: Владимир Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва. Телефон: 41-194 — Број жијро-рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радија организација „Обод“ — Цетиње — Претпилац: годишња 350 динар; за иностранство 10 динара. Рукописи се не враћају.

Јака зима с високим сн

БОГАТА И СВЕСТРАНА АКТИВНОСТ ИЗВРШНОГ ОДБОРА

ОСПОСОБЉАВАЊЕ И
КАДРОВСКО ЈАЧАЊЕ органа државне управе за кваквалитетно извршавање законом утврђених функција, сарадња с Извршним вијешћем и републичким органима управе, друштвено-политичким организацијама, основним организацијама удруженог рада, самоуправним интересним заједницама и другим субјектима била су, поред низа других, питања која су опредељивала рад Извршног одбора у току претекле двије године.

Проблеми у области планирања и уређења простора манифестовали су се кроз неусаглашености појединачних детаљних урбанистичких планова с плановима вишег реда, у првом реду с Генералним урбанистичким планом „Јужни Јадран“, затим с плановима друштвено-економског развоја и Законом о планирању и уређењу простора. Ово је проузроковало мањавост планова у смислу давања квалитетних података за исправно утврђивање и вођење земљишне политике, недостатак етапности у њиховом спровођењу, лоше газдовање градским грађевинским земљиштем, чиме су се створиле могућности за неконтролисано коришћење друштвене ренте, у циљу превазилажења свега тога, наставило се с ревизијом Генералног урбанистичког плана (тад посао неће бити окончан у уговореном року), одложена је ревизија детаљних урбанистичких планова Подкошљун и Господарства, окончана је ревизија плана Петровца, а у току је ревизија планова Подмагистралом, Шумет и Буљарица.

КОМУНАЛНО-СТАМБЕНИ ПРОБЛЕМИ ЛИМИТИРАЈУ- ТИ ФАКТОР ДАЉЕГ РА- ЗВОЈА

Неријешени проблеми у области планирања простора и непокривености одређених подручја детаљним урбанистичким плановима створили су погодне услове за неконтролисану бесправну градњу, па су, у циљу њеног сужбијања, предузимане превентивне и репресивне мјере, а за све бесправно евидентирање интервенције на објектима предстоји доношење рјешења о рушењу. Где је донесено рјешење приступило се рушењу, што је до-принијело да се неконтролисана градња донекле заустави.

У имовинско-правној области пажња је усредсређења на утврђивање и расправљање узурпација друштвеног земљишта и спречавање бесправног промета. Евиденцирање непокретности, постојање земљишне књиге и катастар условили су да узурпација друштвеног земљишта не буде карактеристична појава за нашу општину. Остварена је већа сарадња с Општинским судом у Котојору и Општинским јавним правобранарицем. С обзиром на карактер привређивања и могућности стицања повећаног прихода и коришћења друштвене ренте, појединачни видови опорезивања нису ни изблиза задовољили основне пореске функције. Несразмјеран и нејелански развој одређених дјелатности, подстакнут могућностима обилатог

коришћења ренте и одсутством друштвене контроле изазвали су поремећаје у развоју мале привреде и пратећим активностима у употребљавању туристичке понуде.

Предузете су радикалне мјере у опорезивању личног рада средствима у својини грађана, посебно самосталних угоститеља и аутопре-возника, које представљају почетак суштинских про-мјена у пореској политици.

На основу предлога Општинске управе друштвених прихода Изврши одбор иницираје измјену и допуну прописа из Закона о самосталним личном раду и средствима у својини грађана, о комуналним таксама и о финансирању општих и друштвених потреба, са циљем увођења прогресивног опорезивања, како би се обезвиједило захватање пореза сразмјерно економској снази и висини остварених прихода.

Комунално-стамбени проблеми резултат неадекватног праћења улагања у основне капацитете, нарасли су након земљотреса до тенције да су постали лимитирајући фактор даљег развоја (снабдевање водом, електричном енергијом и прешавање система канализације у појединим подручјима општине.

ОБНОВА СТАРОГ ГРАДА — ПРЕДМЕТ СТАЛНОГ ИН- ТЕРСОВАЊА

Недефинисано финансирање изградње и одржавање инфраструктуре објекта као што

несрћено стање у другим областима, у првом реду у области планирања и ureђења простора, омогућили су различите видове узурпација и притисака на друштвену имовину: неизмирење и дјелимично измирење комуналја (обавеза по основу учешћа инвеститора у трошковима ureђења грађевинског земљишта), неплавање нахијаде за коришћење изграђеног грађевинског земљишта, односно за коришћење стана, употребе стамбеног као пословног простора без пренамјене и одобрења и недосљедне примјене Закона о грађевинском земљишту.

Одлуком о грађевинском земљишту нормативно су регулисани проблеми у вези давања на коришћење и уређивање грађевинског земљишта, накнаде за његово коришћење, затим права и обавезе ранијих власника по основу права коришћења и пречет права градње.

Годишњим планом употребе средстава Републичког фонда

У двогодишњем периоду (1982 — 1984) Извршни одбор Скупштине општине разматрао је на 90 сједници 478 предмета. Утврђено је 102 предлога одлука, 63 предлога рјешења, разматрано осам анализа, 35 информација, седам друштвених договора, стотину разних извјештаја и 120 осталих материјала. Тај период био је испуњен напорима за превазилажење последица катастрофалног земљотреса и обогаћивање туристичке понуде новим капацитетима („Авала“, „Могрен“ и „Палас“), интензивном инвестиционом активношћу, којој су основни печат давали капацитети и садржаји туристичког насеља „Словенска плажа“, затим опредељењима и утврђивањима концепције обнове Старог града, сложених и недовољно дефинисаних односа у комунално-стамбеној области, покрићем губитака и проблемима снабдевања — од обезбеђивања основних пољопривредно-прехrambenih производa до неопходних ограничења потрошње електричне енергије, напора за што квалитетију припрему протекле туристичке сезоне и утврђивање dugorочnog programa ekonomiske stabilizacije.

шног одбора била је у потпуности заступљена и за све сједнице позиви су упућивани свим друштвено-политичким организацијама, представницима општинских органа који немају представнике у Извршном одбору, функционерима скупштине општине и представницима представавјавног информисања.

У вези предстојећих за-
датака Извршни одбор пре-
длаже да Дугорочни програм
економске стабилизације, као
заједнички утврђена платформа
будућег друштвено-еко-
номског развоја, кроз планове
ве његовог спровођења, до-
живи потпуно операционали-
зацију и да политика осла-
њања на сопствене снаге,
кроз боље коришћење свих
расположивих чинилаца, до-
ђе до пуног изражaja и по-
стане правило понашања сва-
ког субјекта; да се, кроз при-
мјену законитости, обезбије-
ди заштита друштвене имо-
вине и друштвених интереса, а посебно у планирању
уређења простора, правилном утврђивању и вођењу
земљишне политike, интен-
зивирању послова на генера-
лном и детаљним урбанистич-
ким пројектима.

ћана чија примјена треба да допринесе радикалним промјенама на подизању квалификованих туристичких понуда и увођење реда у овој области која се до сада прилично стварала хијуно развијала и обиловала низом незаконитости.

Дугорочним програмам економске стабилизације, у својеним на нивоу Скупштине општиње, утврђена су о предјељења за квалитетна промјене у ефикасности рада и друштвене организације у цјелини, тако да је он постао извор актуелних дугорочних задатака свих субјеката самоуправног и државног легатског одлучивања.

Што се тиче оспособљености органа државне управе за спровођење прописима утврђених функција, извршавања радних задатака и промјене законитости уопште може се констатовати да органи управе нису у довољном мјери оспособљени за обављање овако одговорног задатка.

Непостојање пореске инспекције и службе за испитивање поријекта имовине до скоро и урбанистичке инспекције, незаинтересованост лица да раде у органима државне управе, строга ограничењност раста буџетских средстава и, с тим у вези, финансирање органа државне управе, представљају проблеме које је тешко решити у релативно кратком року, па су они били предмет сталног интересовања Извршног одбора.

Извршена је реорганизација органа државне управе у смислу обједињавања срдничких послова и смањења броја непосредних извршилаца и организована јединствена радна заједница органа управе. Дата је сагласност на нове правилнике о организацији и систематизацији послова и задатака сваког општинског органа. Тако су практично, створене организационе претпоставке за кадровско јачање и попуну појединих радних мјеста од којих, у доброј мјери, зависи квалитет рада органа државе.

КАДРОВСКО ОСПОСОБЉА ВАЊЕ — ВРЛО ВАЖАН ЗАДАТАК

Извршни одбор остварио је сарадњу с Извршним вијешћем Скупштине СР Црна Горе, републичким органима управе и појединим институцијама, посебно с Републичким фондом за обнову и изградњу подручја пострадалог од катастрофалног земљотреса. Јавност вала Извршни

СМЈЕШТАЈ И ИСХРАНА ТУРИСТА У ДОМАЋОЈ РАДИНОСТИ

У Туристичком савезу наше општине разматрана је и усвојена Информација о проблемима организације смјештја и исхране туриста у домаћој радиности. Имајући у виду актуелност проблематике о којој је било ријечи — сезоне је, такође, на працу — у овом броју листа доносимо опширније изводе из Информације, како би се с њеном суштином упознали не само одговарајући органи и организације, већ и наши грађани, који су у огромној већини туристички радници.

Скупштина општине је наводом одлуком о угоститељској и туристичкој дјелатности грађана постала претеча разрјешавања питања организације смјештја и исхране туриста у домаћој радиности, и то не само у нашој Републици него шире. За то су постојали оправдани разлоги, јер је раније организација смјештја и исхране туриста постала кочница даљег напретка и побољшања квалитета туристичке понуде, па је и циљ одлуке био да се заведе ред у овим дјелатностима, без обзира на могуће последице.

СМАЊЕЊЕ БРОЈА КРЕВЕТА

Указујемо на неки проблем у вези организације смјештја и исхране туриста у домаћој радиности за наступајућу туристичку сезону.

Примјена одлуке у погледу омогућавања издавања лежака у знатној мјери ће умањити квантитет наше туристичке понуде у области домаће радиности. Поред власника „дивље“ саграђених објеката, којих није мали број, из наше туристичке поонуде биће искључени и власници стамбених објеката, који, из разноразних разлога, нису ријешили питање употребне дозволе за коришћење свог објекта, као и носиоци станарског права који, опет због одређених разлога, не могу да добију сагласност даваоца стана на коришћење за обављање туристичке дјелатности у друштвеним становима.

До неподношења захтјева за категоризацију соба у домаћој радиности долази и из субјективних разлога: че ка се, по обичној, на задњи час да се то учини, неопремљеност стамбених просторија за категоризацију страх од прекатегоризације у нижу категорију, одсутност власника викенд објеката, несигурност у погледу цијена и опрезивања, велика дуговања станарине, избегавање плаћања вишака стамбеног простора или повишене станарине због обављања дјелатности личним радом у друштвеним становима, те чекање на „лов у мутно“ приликом захватања прихода по овом основу.

У нашој туристичкој поонуди радиности је учествовао и извјестан број „дивље“ подгнutyh објеката, и та практика добила је полулегални статус. Дивљи објекти су, противно законским нормативима, прикључени на инфраструктурне линије, а њихови власници, поред прикључка, плаћају мјесечну падо-кнаду за њихово коришћење. Они су легално закључивали уговоре с корисницима кревета из друштвених доменса, те, по одбитку проглажених пореза, убрали при-

ходе преко званичних државних органа.

Исто тако, у нашој туристичкој понуди учествовао је и одређени број објеката, чији власници нису у могућности да презентирају употребне дозволе. Неки објекти подигнути су без грађевинских и употребних дозвола, јер се тада нису тражиле, други су до објекта дошли наслеђем куповином и двојном градњом, а нису могли да легализују свој власнички статус због нерачишних имовинско-правних односа. Трећу групу чине власници који су платили само половину или дио комуналне, односно који су проширили основе објекта мимо пројекта, па претходно треба да легализују статус и плате преостале комуналне. Погодинци су приликом дуградње и реконструкције лежално саграђених објеката помоћу санационих кредитова повећали спратност или корисну површину станова, те су у обавези да претходно регулишу услове. Ни њима до сада недостатак употребне дозволе није био сметња да се прикључе на инфраструктуру, закључе уговоре о издавању кревета и убирају приходе по том основу.

Многи власници друштвених станова користили су појединачне просторије збје смјештаја туриста, као и власници стамбених објеката. Попут у сређивању евиденције статуса даваоца станова на коришћење још није постигнут велики напредак, мада се десити да један број носилаца станарског права, због несрћене евиденције, не буде у могућности да се користи легално укључenje у туристичким посленицима.

СМАЊЕЊЕ ДРУШТВЕНИХ ПРИХОДА

Смањење броја кревета у домаћој радиности повлачи за собом смањење друштвених прихода. Уколико би смањење броја кревета, па и друштвених прихода по том основу, изразитије утицало на побољшање квалитета туристичке понуде, то би се, ипак, исплатило, али само под условом да се без категоризације и одобрења не издају остали кревети у домаћој радиности. Међутим, поставља се питање: да ли смо у могућности да, код овог броја кревета ван категорије, чији власници неће презати од „дивљег“ издавања, организујемо ефикасну контролу и одузимање неоправдано стечене добити по овом основу? Уколико то не успијемо, доћи ће до преливања друштвене ренте у приватне депове, до убиравања новчаних прихода без плаћања друштвених обавеза, фаворизовања „дивљих“ у односу на они који се туристичком дјелатношћу баве легално и незадовољством оних који редовно испуњавају друштвене обавезе. Да би

се сде то изbjeglo, морамо снемогући закуп некактога рисаних лежака за потребе грађевинских и сезонских радника од стране извођача радова, главних носилаца наше туристичке понуде, као и од носилаца туристичке понуде у домаћој радиности.

Наша туристичка друштва налазе се на различитом степену организационог развоја. Оно у Петровцу добро сарађује са ООУР „Петровац“, носиоцем туристичке понуде у домаћој радиности на том подручју, а уз то је оспособљено да у сезони, у новосаграђеним ресторанима, пружа услуге исхране по приступачним цијенама. Друштво у Светом Стефану на старту се суочило с бројним проблемима: још није ријешило питање својих пословних просторија, нити исхрану својих гостију преко ООУР „Хотели Свети Стеван“, а ООУР „Могрен“ попутно се повукла с тог подручја. Туристичко друштво у Бечејима се тек ових дана конституише, тако да ће моћи да се са изјвесним заштитним укључи у предстојећу сезону и само донекле допринесе комплетирању понуде. Туристичко друштво у Мјесној заједници Будва II, као и светостефанско, нема својих просторија, нити ресторана друштвене исхране. Недавно основано друштво у Мјесној заједници Будва I усмјерило је своју активност на припрему туристичке сезоне, а ООУР „Могрен“ престала је да се брине о продaji капацитета домаће радиности и обезбеђењу ресторанског простора.

Приликом формирања основних организација дуградње, надградње и друга проширења, издати употребне дозволе и одобрења, а власницима објеката, уз потребна обезбеђења, омогућити исплату комуналне у годишњем ратама.

Четврто, овластити Самоуправну интересну заједницу становња да у свим слујевима спорног статуса да

њихови представници требају да буду чланови самоуправних органа оваквих носилаца туристичке понуде. Одвојени од друштава, носиоци туристичке понуде у домаћој радиности нису ни могли више постићи, поготово у што већина њих има изузетно ниску акумулативну способност да било што уложи за побољшање и простирење туристичке понуде, већ животаре од једне до друге сезоне, не повећавајући обим пословања, број радника и квалитет онога што се нуди домаћим и страним туристима.

У циљу лакшег разрешања побољшаних проблема, без претензија да су они једини и најцјелесходнији, указајемо на основне правце будућег дјеловања.

Прво, све „дивље“ подгнute објекте, који се укљапају у детаљне урбанистичке планове, треба легализовати, с тим што ће им се по скраћеном поступку издати употребне дозволе, па макар им се уз потребна обезбеђења омогућила уплата комуналне у више рата те их тако укључити у туристичку понуду.

Друго, треба обавити категоризацију и издати одобрение за издавање кревета у свим објектима, приликом чије изградње нису добијени грађевински и употребни дозволи, као и у онима где се власнички статус још не може легализовати због нерачишних имовинско-правних односних, па макар то одобрење важило само за ову сезону.

Треће где год је то оправдано треба легализовати доградње, надградње и друга проширења, издати употребне дозволе и одобрења, а власницима објеката, уз потребна обезбеђења, омогућити исплату комуналне у годишњем ратама.

Четврто, овластити Самоуправну интересну заједницу становња да у свим слујевима спорног статуса да

користи за издавање туристичке

— Пете, неопходно је обезбиједити ефикасну и потпуну контролу издавања кревета у домаћој радиности.

Шесто, треба обезбиједити просторије и средства за рад туристичких друштава, водећи рачуна о приоритетима и стварним потребама, па макар у томе учествовале и организације уздруженог рада које су њихову имовину својствено присвојиле.

Седмо, дефинисати каква је највероватнија структурна организација друштва, ради обезбеђења корисницима друштвених дјелатности у циљу комплетирања туристичке понуде или таква која ће, поред тога, у домаћој радиности постати носиоци пројекта капацитета и других елемената туристичке понуде.

Носиоци туристичке подуде у домаћој радиности наступају неорганизовано, најчешћи једни другима конкурентску борбу, која се на kraju negativno odražava i na kvalitet turističke ponude i na interes drushtava u cijelini. Svi oni zaboravljaju vlasnicima kreveta — glavne aktere u ovoj vrsti turističke ponude. Njih nista ne pitaaju, s njima se ne dogovara, iako bi

ПОСЈЕТА СТРАНИХ НОВИНАРА

Шездесет страних новинара из 26 земаља свијета боравило је у нашој општини 12. и 13. маја. Они су претходно учествовали у раду 22. међународног мајског скупа туристичких новинара у Туџепима код Макарске:

Новинаре је највише одушевило туристичко насеље „Словенска плажа“ за које су рекламирали да представља заиста нешто ново у туристичкој понуди Југославије.

Послије подне 13. маја у хотелу „Маестрал“ одржана је конференција за штампу, коју је организовао Туристички савез Црне Горе. Предсједник овог Савеза, Душан Јелићевић, и замјеник генералног директора „Монтенегротуриста“, Владо Митровић, упознали су новинаре с туристичком понудом Црне Горе. Речено је да од Херцег-Новог до Улциња борави око 10.000 махом иностраних гостију и да су садашњи предсезонски резултати у иностранском промету на Црногорском приморју већи за 20 одсто него у истом периоду прошле године.

П. С.

Осмо, одржати састанак с представницима носилаца туристичке понуде у домаћој радиности ради усостављања међусобне сарадње, спречавања конкурентске борбе и побољшања туристичке понуде.

Девето, наложити организацијама из области домаће радиности да својим самоуправним нормативним актима грађанима — издаваоцима кревета преко туристичких друштава омогућију право одлучивања о послозима од заједничког интереса.

Десето, надлежне инспекцијске службе дужне су да, заједно с туристичким посленицима, контролишу стамбене објekte који се користе за издавање туристичким радијима да ли има потребе за професионализацијом кадрова у њима и да ли желимо да нам се она баве издавањем кревета у домаћој радиности.

Борову шуму напао литијаш

— Ове године почеће значајнија обнова шума на нашем подручју, рекли су нам у Скупштини општине. На терену Петровог гумна, на пољини од 25 хектара, засадиће се приморски бор и аризонски чемпрес. Ову голет ће пошумљавати горани наше општине уз помоћ лова-

ца, који су већ засадили преко 30.000 садница приморског бора у дијелу изнад Светог Стефана.

Међутим, борову шуму у нашој комуни, на пространству од преко 120 хектара, напала је биљна штеточина боров литијаш. П.

У ХОТЕЛСКОМ КОМПЛЕКСУ НА БЕЧИЋКОЈ ПЛАЖИ

Припреме успешно изведене

Хотелски комплекс у Бечићима, још увијек највећи на Црногорском пријорују, широм је отворио своје капије. У његових пет хотела борави преко 1000 туриста, махом странаца, што је за предсезону сасвим добар резултат. Већ крајем мјесеца биће знатно више гостију, а почетком јуна биће попуњени углавном сви капацитети.

— Почело је веома добро. Странаца има знатно више него прошле године

у ово вријеме, док је до маћих гостију мање. То је и разумљиво с обзиром да стандард наших радних људи пада из дана у дан и када се има у виду да наши туристи на море сти жу масовније тек у јуну, јулу и августу — рекао нам је Трипко Матовић, директор ООУР „Хотели Бечићка плажа“.

Хотели у Бечићима до чекали су у новом руку прве туристе. Изграђено је велико паркиралиште из-

над насеља што значи да између хотела више не кре старе аутомобили, што је стварало буку и ради чега су се гости жалили. Насеље је добило и нову ПТТ мрежу, тако да сада свака соба има телефон. На пла жи су постављени санитарни чворови, што значи да ће и с те стране бити далеко мање примједби. Проширењи су ресторани с ван пансионском понудом за стотину мјеста, а у хотелу „Монтенегро“ отворен је кафић, са, такође, стајаџишта. У све ове послове уложено је 30 милиона динара.

— Домаћи гост је код нас увијек био радо виђен, па се надамо да ће тако бити и љетос. Пансион за ње га у мају стаје 900, јуну и септембру 1300, а у јулу и августу 1600 динара. Они који користе такозване пакет-аранжмане од седам и четрнаест дана преко наше представништва у Београду добијају попуст до 20%. И још нешто: гости који буду љетовали у собама домаће радиности или у аутокамповима на подручју Бечића моћи ће да се хране у нашим ресторанима. Три оброка у хотелским ресторанима у главној сезони стајаће 800 динара, а у другим ресторанима отвореног типа такође са хотелским менијем 650 динара — истакао је Матовић.

У Будви је ових дана боравила делегација филмских радника из СССР и Чехословачке. Циљ посјете био је преглед филмова југословенске производње ради извоза на совјетско и чехословачко тржиште. У току тродневног „мини фестивала“, организованог искључиво за делегације из ових земаља, приказано је више филмова и филмских серија из наше најновије продукције.

С. Г.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

„АС“ продат Французима

У хотелу „АС“, у Пеарићи Долу, одмараше се током овог љета Французи. Од маја па до краја сезоне у овом хотелу смјењиваће се гости из Француске. Клуб „Евро 7“ из ове земље закупио је у „Асу“ 220 кревета. Како смо обавијештени у „Монтенегротуристу“, „АС“ је готово сасвим попуњен гостима из иностранства.

ПОСЈЕТА ИЗ САРАЈЕВА

Представници Скупштине града Сарајева, Организационог комитета Зимских олимпијских игара и Туристичког савеза главног града Босне и Херцеговине боравили су ових дана у Будви и предали 123 захвалница нашим угоститељима, који су били у Сарајеву у вријеме одржавања Олимпијских игара. Туристички послици Сарајева су овом приликом изразили жељу за будућом сарадњом с нашим угоститељима у циљу оспособљавања својих кадрова, који треба да опслужују

ју бројне угоститељске објекте на подручју Сарајева.

СОЛИДАРНОСТ

Колектив Основне организације удруженог рада „Монтенегро-експрес“ из Будве упутио је као помоћ 500.000,00 динара колективу Жељезаре „Борис Кидрич“ у Никшићу за обнову хаварисаних постројења у овој фабрици.

ПОСЈЕТА ФИЛМСКИХ РАДНИКА ИЗ СССР И ЧЕХОСЛОВАЧКЕ

У Будви је ових дана боравила делегација филмских радника из СССР и Чехословачке. Циљ посјете био је преглед филмова југословенске производње ради извоза на совјетско и чехословачко тржиште. У току тродневног „мини фестивала“, организованог искључиво за делегације из ових земаља, приказано је више филмова и филмских серија из наше најновије продукције.

ПИСМА УРЕДНИШТВУ

Када је основан Јадрански сајам?

Друже уредниче,

У „Приморским новима“ видио сам Твој чланак под насловом „Десет година Јадранског сајма“. Мислим, а и знам, да се Сајам раније „родио“.

Године 1967. одржана је Прва међународна туристичка изложба у Будви. Петог августа 1968. свечано је, у новосаграђеним павиљонима у Пољу, отворена Туристичка изложба. Децембра исте године Скупштина општине, као власник павиљона, уговора са Економском пропагандом његов закуп, ова се обавезује да ће у предмету пословања Сајму дати статус организације са самосталним обрачуном. У писму Скупштине општине Будва 13—1107/1 од 4. III 1970. као „партнер“ се помиње „Јадрански сајам у Будви“.

„Јадрански сајам“ се у току 1970. третира као постојећи субјект у Пројекту Јужни Јадран, на састанцима у Привредној комори Црне Горе, у разговорима са званичним представницима савезних и републичких органа управе. Дана 13. IX 1970. вршилац дужности директора Јадранског сајма обраћа се писом „предсједнику Радне заједнице самосталне организације удруженог рада са својством правног лица Јадрански сајам“, што значи да је Сајам већ и формално основан. Најзад: оснивање СОУР Јадрански сајам уписано је у Регистар Окружног привредног суда Титоград 1. јуна, а конституисање 27. VIII 1971. године.

Настанак радне организације је историјска категорија, па подлијеже одређеним законима. Није могуће, а ни

оправдано, превазићи фазе развоја једне организације, без обзира на тежину „порођаја“. То би личило на фалсификат, без обзира што то нико не жели. Ти и Јанко, сигурно, најмање.

Вјерујем да би било оправдано, а и у интересу ОУР Јадрански сајам да се његов настанак рачуна од августа 1967. јер од тада Сајам непрекидно постоји.

Свака организација, па и та, има своје фазе развоја од скромних ка свременијим облицима.

Но, ако се тај датум, из неких разлога, па и формално-правних, може osporavati као почетак рада Сајма, мислим да август 1968. а поготово уговор од 31. XII 1968. године не би требало да буду спорни.

Најзад и за највеће правне „сладокусе“ уписивање у регистар Окружног привредног суда је ствар о којој се не може дискутовати.

Све ово пишем у најбољем ујеђењу да „стаж“ Сајма има, и може имати, значај у његовом будућем животу или могућим перипетијама. Пишао то и због историјске истине. Као би то било када би у даље сутра неко „прогласио“ да ИОБ почине од новембра 1943. или слично зато што се тада одиграла најзначајнија фаза у развоју НОБ и нове државе или зато што је тај „неко“ тада ступио у НОБ.

Биће ми драго ако сам што помогао.

Копију овог писма послају и једном од оснивача Сајма из 1968. године и садашњем директору, другу Јанку.

Другарски Те поздравља.

Војо БРИНИЋ

Приватни угоститељи још нису измирили порез за претпрошлу годину

— Зашто 36 приватних угоститеља из наше општине још нису измирили порез за 1982. годину? — питали смо Бранислава Крсновића, директора Управе друштвених прихода.

— Наша служба донијела је рјешења благовремено, а тих 36 од укупно педесетак приватних угоститеља уложили су жалбе Републичкој управи прихода. Док за рјешавање жалби је шездесет дана, а ево већ је шести

мјесец од када су уложене жалбе на наша рјешења! У питању је преко 40 милиона динара, а то нису мала средства за нашу општину.

У протеклих неколико година порез у нашој комуни симболично је наплаћиван, па су појединци друштвени динар стављали у свој цеп, а сада им на руку иде и одувлачење доношења коначних рјешења од стране другостепеног органа.

За 1983. годину, како нам је рекао Крсновић, пореске обавезе су утврђивање као и 1982. — путем упоређивања дохотка у друштвеним секторима, и угоститељи ће добити рјешења до краја маја.

Неколицина приватних угоститеља, који су изјавили жалбе, сматрају да метод упоређивања оствареног промета с друштвеним сектором није правичан, пошто, како су нам рекли, не остварују промет као слични угоститељски објекти у друштвеном власништву. Зато су и уложили жалбе вишем органу од кога очекују рјешења, послије чега ће измирити своја дуговања.

С. П.

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ

ЧЕДО ВУКОВИЋ

УЗ ИЗЛОЖБУ ВЛАХА БУКОВЦА

У ПРОСТОРИЈАМА МОДЕРНЕ ГАЛЕРИЈЕ 15. МАЈА ОТВОРЕНА ЈЕ ИЗЛОЖБА СЛИКА ВЕЛИКОГ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СЛИКАРА ВЛАХА БУКОВЦА. ПРОГЛАШАВАЈУЋИ ИЗЛОЖБУ ОТВОРЕНОМ, Књижевник ЧЕДО ВУКОВИЋ ЈЕ РЕКАО:

„МИНУЛО је сто година откако је знаменити сликар Влахо Буковић долазио у Црну Гору. И тада, као и наших дана, жуква је златила приморске стране и пузала је црвено цвјетање шипка кроз црногорски камењар. Али, било је друго и другачије вријеме. Црна Гора лијечила је ране из ослободилачких ратова и изнова се окретала култури и просвјети, док су по доловима појекивале усамљене тужбарице за погинулим синовима, браћом и мужевима.“

Као да је на те жене мислио Влахо Буковић, чак у Паризу, на те жене што су њихале колијевке, а на уму им била крвава носила. Као да је на њих мислио, када је — 1878. године — израдио слику „Црногорка на обранци“. Било је то прво дјело југословенског сликара изложено у париском Салону. А како је слика настала прича самог Буковића у аутобиографији „Мој живот“. Сјећа се да је од оца из Цавтата затражио женску црногорску ношњу, а за студију кршиевите позадине ишао сам неколико пута у шуму Фонтенблое. (Касније сам дознао да се и Чермак тако испомагао, радећи неке своје црногорске предмете). Ја нијесам из флиза познавао Грнчарце, али сам се опет ријешио да израдим студију за своју слику, па што ми Бог да!“. И биљежи даље: „Ја сам се на концу ријешио да своју слику урадим у великим размјерама, и тако је постала прва моја умјетничка слика, која је у широј јавности запажена“.

Тада, у Паризу, слика још једну ЦРНОГОРКУ. Велики путник, који је већ крстарио морима и океанима и велики умјетник Буковић осјетио је да пред свијет вала изићи с нечима својим, изворним. Враћа се у Цавтат, допира до Цетиња, а 1884. излаже у Паризу дваје слике — „ЦРНОГОРКА НА БУНАРУ“ и „ЦРНОГОРКА НА ЉУБАВНОМ САСТАНКУ“.

Исте године, прича Буковић, срио се с књазом Николом у Паризу! „Доцније ме уведеши код самог кнеза. Овај ми... почуди да израдим читаву једну серију црногорских војвода и јунака, њих четрдесет на броју, јер да би тим сликама хтио да удари темељ некој умјетничкој галерији“. Убрзо потом Буковић ради под Ловћемом 13 портрета чланово књажевске кујне. Идуће године књаз му нуди да украси Зетски дом ликовима и сценама из „Горског вијенца“. Није прихватио. О односу сликара и књаза (нијесу се слагали, ни сложили) говори и овај детаљ. Рече му једном књаз: „Чујеш Буковиће. Буди мој поданик! Дају ти одмах сабљу, па да постанеш мој официр. У рату ћеш бити увијек уз ме, сликаш се борбе и јунаке...“ Ето, тако бар гвозди Буковић.

И поред тога он и даље слика мотиве из наших крајева. Године 1890. излаже у Паризу дваје слике: „ЦРНОГОРКА НА ВОДИ“ и „ЦРНОГОРКЕ ИДУ НА ПАЗАР“.

Као што се види, инспирисали су га дивотни ликови Црногорки. Он је, додуше, вођен меценском руком, радио и уз пјеснике који су низали придворске стихове, панегиричке оде о рођенданима и вјерибдама на двору. Но, Буковић је и тада тешко да буде сликар у правом смислу, да остане што досљеднији својем поимању умјетности и свомјем стилу.

Сликајући наше мотиве, и иначе, Буковић је настојао да остане вјеран стварности од које полази. Сликао је у вријеме кад је човјек и на платну бивао човјеком, кад се хтио приказати његов лик, карактер и уједно не заборавити историјску димензију и амбијент. То полазиште — бити вјеран стварности — од приказа фигуре у композицији и од портрета све до детаља, до прозрачног ћелара и чипки, до реса на шамији и струци, срмене шаре на оружју и до коже на лицу и златасте пјеге на зјеници... све то Буковић успијева да оплемени чудесно суптилним озрачењем боја, префињеним осјећањем за пластику и, понажиши, за љепоту, за љепоту, чак, и у трагичном призорима. Чини ми се да то што Буковић — реалист сјејтлом оплемењује све чега се лати указује да је било природно његово позије закорачење према импресионизму.

Марко Цар, у предговору за Буковићеву аутобиографију, наводи мишљење чешког критичара Харлса: „У њега је свјетlost играла доминантну улогу, и као да је четкица сама ишла за његовим оком, у коме се огледао свијет природних облика“.

Ето, та свјетlost, без које нема ни зјенице ни слике, та свјетlost сликара Влаха Буковића траје и трајаће, неугасива. Он је на плану наставио богату књижевну традицију дубровачку — на то подсећа и његова визионарска композиција „Гундулићев сан“.

Полазећи било од живота или од сна, Буковић увијек пред оком има човјека — тај лик саздан од неброја ликова, тај лик који се јавља на близу хиљаду његових композиција и портрета.

Овим радовима, овим доказом међу нас послије сто година Влахо Буковић чини част Будви и Црној Гори.

И сад, као онда, жуква злати приморске стране и прска црвено цвјетање шипка, а друго је вријеме и другчије ратне и поратне ране и обнова. И никла је нова умјетност и развила се плејада врсних умјетника са нашег тла. И другчија је пошиља на стасовима Црногорки, само је иста њихова љепота и исто слободољубље свих нас“.

Дио споменичког репертоара античке Будве

Прије пет година у катастрофалном земљотресу страјао је Стари град, али читав музејски материјал је спашен и сачуван уз помоћ Републичког завода за заштиту споменика културе СР Црне Горе.

Активност Музеја прошлих година сведена је била на двије изложбе: „Најновији археолошки експонати са терена Старе Будве“, која је реализована 1982. године, и у прошлој години, када је остварена запажена експозиција „Злато и стакло Будве“.

Први материјал пронађен је 1939. приликом копања темеља за хотел „Авала“, а од 1952. до 1957. вршена су и-

скопавања. Тек 1980. започета је градња новог хотела „Авала“ и пришло се системском истраживању, које је 1982. године завршено.

На изложби је представљен дио хеленистичког златног накита, дио римског стакла, грчка и римска керамика, неколико епиграфских камених споменика, затим неколико надгробних ципула и више камених урни. Може се рећи да ова изложба значи скроман допринос у сагледавању богатог археолошког материјала који је открiven у античкој Будви.

МАЛА ШКОЛСКА ХРОНИКА

Такмичења у кошарци

У ХЕРЦЕГ-НОВОМ СУ, у оквиру Олимпијских спортивских игара омладине Црне Горе, одржана финална такмичења основних школа у кошарци. У женској конкуренцији пионирки четврто место припало је екипи основне школе „Стјепан Митров Јубишић“ у Будви.

У АКЦИЈИ ШТА ЗНАШ О САОБРАЋАЈУ учествовало је више од 900 ученика. Они су тестирали из области саобраћајног васпитања и показали добро знање. Организована су и одговарајућа такмичења. Екипа школе учествовала је на Републичком такмичењу, које је одржано у Даниловграду.

У НИКШИЋУ је одржано републичко такмичење ученика основних школа из познавања страних језика. Ученица ове школе Иванка Илић постигла је лијеп успех, освојивши четврто место у познавању енглеског језика. Треба остати признање и њеној наставници Васильки Трифуновић.

УЧЕНИЦИ ДРУГОГ РАЗРЕДА, чији су наставници Злата Вуковић, Нада Зец, Саво Зечевић, Јиља Трифуновић и Зорица Ивановић, сакупили су око 9000,00 динара за породице пострадалих рудара у руднику „Ресавица“.

ШКОЛУ ЂЕ НА ОВОГОДИШЊЕМ Општинском такмичењу младих рецитатора представљају Драгана Илић, Марко Марковић, Јелена Брајовић, Душица Видгелин, Милица Митровић, Ксенија Медиговић, Нада Ивановић и Санија Каџабаћ.

ИЗ РАДА МАРКСИСТИЧКОГ ЦЕНТРА

Наставу ћемо актуелизовати

Ових дана Марксистички центар се преселио у нове просторије Дома културе „Гојко Краповић“.

— Марксистички центар — рекао нам је његов секретар Светозар Марковић — требало је да обухвати три основне дјелatnosti: образну, истраживачку и издавачку. Међутим, бавио се само једном — образовном, кроз коју су остваривани програми за идејно-марксистично образовање преко Политичке школе за младе и за чланове Савеза комуниста. Истраживачко је показало да је та квадригенција била хенди кепирана низом околности и да треба више радити како би настава добила на актуелности.

Потреба за новим сазнанима условљена је карактером друштвених односа и средине из које полазник до лази, тематском актуелношћу, која се реализује кроз наставу, и вјештином дидактичких метода наставника. Наставу треба што више демократизовати да буде попут оне какву је заговарао чешки педагог, филозоф и књижевник Јан Каменски, који се борио против догматизма у настави, подвлачећи потребу развијања самосталности мишљења ученика. Његови настављачи били су француски филозофи, међу којима и Жак Русо.

— Желимо да атрактивним методама привучемо пољазнике нашим „школама“, с тим што ћемо наставу изводити тамо где се ствари и догађаји као што су то радији Јан Каменски или Жан

С. П.
Жак Русо и уз коришћење аудио визуелних метода. Послије часова они који желе моћи ће да учествују у разговорима о темама које су обрађиване. Марксистички центар учествује у заједничком истраживачком пројекту са Марксистичким центром ЦК СК Црне Горе, чији је предмет Основна организација Савеза комуниста.

СЕДМИ СУСПРЕТ РЕЦИТАТОРА

Седамнаестог маја 1984. у скупштине општине одржано је Вече рецитатора. Такмичили су се сљедећи ученици и ученице Основне школе „Стјепан Митров Јубишић“: Вјера Барада, Јелена Брајовић, Душица Видгелин, Јасна Вукићевић, Вања Ђуровић, Нада Ивановић, Дејанка Илић, Татјана Илић, Миланка Јовићевић, Марина Јокановић, Соња Каџабаћ, Саво Лазовић, Марко Марковић, Ксенија Медиговић, Милица Митровић, Маја Обућина и Татјана Станишић. Њих је у име Савјета за васпитање и бригу о дјеци поздравила Милијана Грегорић, члан Републичке конференције ССРН.

Свима учесницима подијељене су плакете и књиге, а најбоље резултате постигли су у пионирској групи Саво Лазовић, Јелена Брајовић и Марко Марковић, а у омладинској Татјана Илић, Ксенија Медиговић и Вјера Гарба.

УЗ 160-ГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА БРАНКА РАДИЧЕВИЋА

Карловачки враголан

АЛЕКСИЈЕ (ПОСРБЉЕНО БРАНКО) РАДИЧЕВИЋ родио се у Броду у Славонији 15. марта 1824. године. Завршио је српске и „номијачке“ школе у Земуну од 1830 до 1835. Од 1835. до 1841. године школовао се у Сремским Карловцима. Потом још две године у Темишвару. Затим је у Бечу студирао право и медицину. Као студент треће године медицине умро је у Бечу 18. јуна 1853.

Отац Теодор Радичевић каже за сина Бранка да је „паметство виње имао особитоја и све је лако могао схватити“. И додаје да је на рани био веселе, косу је имао више смеђу него плаву и лице дугуљасто.

Сањао је Бранко да послије школовања путује свијетом, поготово је желио да види Косово и о Косову да напише епос. То „Косово на којем је српска слава угашена, слобода изгубљена, а чужданство честало“, говорио је. Сањао је о том епосу да мора „исто бити као и грчки“.

Сан остаде сан.

У дугом перисиду (160 година) наша књижевност прешла је пут од првих музца, преко парнасизма, дадизма и надреализма до тзв. бит поезије. Гријели нас ватра коју је запалио Бранко? Или је од ње остало само угљевље које се, индифернно, може држати на длани? Неки већ оддавно мисле да Бранко Радичевић оставља још само као културно-историјска појава и — ништа више. Ипак, нека питања могу и данас да се поставе. Ако, дакле, можемо да носимо на длани већ охлађено угљевље Бранкове поезије — није ли она, бар посредним путем, стигла у данас и ту живи и незаобилазно постоји у другом неком виду? Можда, читајући неке данашње пјеснике, чујемо скок давног стражиловског срдића, или несташан корак карловачког школара, или елепичан тон младина у којем нараста смрт?

(Добрс, смрт другог једног Бранка — Бранка Мильковића, скоро једанаест деценија касније — другачија и пјеснички сублимација и симболичнија, својом уклештишћу можда је гранула у сјенку „мање пјесничку смрт“ Радичевићеву.)

Не смије се сметати с ума да је Радичевићева поезија отворила многа питања, али на добар дио тих питања није консеквентно одговорила. Јер, није ни могла у времену и приликама кад се тек „формирао“ јеши на којем ће, тек сјити написану велику поезију. У том контексту ваља се сјетити и питања Павла Поповића: „Да није било Вука, ко зна какво би било пјевanje Бранкова“. Павле Поповић, на питање које је поставио, и одговара питањем: „Да не и бола“? Бранко се није могао отети „заводљивом утицају“ Вука Карадића.

Одбацити парнасовску врсификацију — то је био унутршњи и вански импресиватив Растика Петровића и Милоша Црњанског. Такво је и њихово време превратничко и није им био потребан санкционисани књижевни стил, нееластична синтакса, сумрачна бара пјевачња пред велике свјетске за-

окете. Растика и Црњанском, дакле, отварају у себи нове токове поезије, враћају поезију живота. Ето новог укуснога написа пјесничке уметности! Младост и лудост пјесмене радовања уз смијех и младеначку горчјину. На кога се ту ослонити, него на Бранка. Одјек Бранкове лире налазимо већ у наслеђима Растворских пјесама — „Пјесник на водама“, „Мисао на Фиренцу“, „Сонети на водама“, „Јунона на водама“. Пролетна посмртна пјесма! Послије толико година као да се поново оглажио Бранко, карловачки враголан, дроки јуноша, срећан што живи, несташко који баш не брине пјевати своју пјесму или наследи сремској посмочици. Додуше, код Растика не пада по лицу „ружна џенка смрти“, то јој не дозвољава обиље животне радости. Већ када је из ране лирике упловио у крв и апокалипсу „Откривања“ — Растика је „празновао“ Бранка. „Бранке, мој Бранко, да ли девојка, да ли љубав, да ли маја (Чистотом својом претходивши зору) заспаше у куту ока ти?“

А Црњански? Он је кроз своје пјесме повео Бранка као двојника и његову и своју Фрушка преначио у симбол цијеле домаће. Разочаран у младости, ухватио се „урбанизованог“ Бранка, Беччије, пјесника „Туге и опомене“, восталличном напуштега Бајрону, који му је више лежао на срцу. Године 1921, у тубини, пишући „Стражилово“, опростио се од најпоетскијег свог мита да му се никад не врати. Више

никад. Међутим, поема „Стражилово“ остаје круна његове поезије. Прихватајући и пјевајући савременим језиком ломну а валозиту Бранкову мелодију, он је учинио да се — изговарајући „Стражилово“ — заборави све осим управте мелодије. Бранкова „Туга и опомена“ су праузорак те мелодије. На жалост, недоречен.

У ритму, мажда, у сањачком тону и мекоти Стевана Радичевића, у благости и штедости његових пјесама, може се наслутити, у дјалини, Бранкова мелодија. У пјесмама Светислава Мандића — Бранко се чује, јасно види, скоро да се опипати може. Мандић је својој књизи пјесама, чак, дао наслов „Кад млидијах живети“. Он није зазивао Бранка, он му је полетио у загрљај.

Поезију Бранка Радичевића, у времену будућем, чејају и узлети и „приземљења“. Сигурно ће још бити позиван и опозван.

НАЈМЛАДИ САРАДНИЦИ

Ливада — шарени тепих

Ученици четвртог одјељења другог разреда Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“ (разредни старешина Јанко Трифуновић), писали су на часу о ливади, цвијећу, пчелама, звијездама и мају... Доносимо неколико радова ових малишана који су тек прије годину дана научили прва слова.

Пчелице мале
са ливаде цвјетне
из жутог цвијећа
мед сакупљале

Лептири шарени
над ливадом лете,
ливада им даје
мирис цвијећа.

Бела рада, љутини,
маслачак бијели
и различак плави,
заједно се радују
и пчелама слатки мед
дарују.

У срцу моме
види се сјај,
пчелице мале
носе ми дар.

У том дару
је слатки мед
пчелице то је
сладолед.

Исидора ВАРГА

БИЛА ТРИ ЦВЈЕТИЋА
и по цио дан су се
свајала.

Маслачак је рекао: „Ја
могу да вам испуни сваку
жељу“. Бела рада је
пркосила: „Од мене може
те да плетејте вјенчиће“. Јутић је љутито одговорио: „А моје латице се сијају као да су од злата“. Тако су се свајала три
цвијета, све док није дошла јесен.

Раде ДРАГНИЋ

На једној ливади
играла су се дјеца. Правила су вјенчиће од бјелих рада и играла фудбал.

Дјевојчица направи ве
лики, шарени вјенчић и
стави га себи око врата.
Дјечак узвикну: „Ливада
је као мој шарени тепих
у стану, пуна разних цвје
това!“ Дјеца су се почела
смијати и гледати у дје
чака. А лептирови шаре
ни лете око дјеце.

Весна СТАНИШИЋ

Ливада је лијепа,
има пуно цвијећа.

На њој дјеца уживају,
јер могу да играју.

Дивно им је по ливади,
плијају се по трави.

Божко ПЕЈОВИЋ

ЗВЈЕЗДИЦА И НЕБО

Једном је шетала звје
зица по небу. Небо је у
пита: „Зашто ме гаши?“
— „Хоћу мало да се про
шетам“ — одговори она.
Небо се најути и баци
звјезду на земљу. То је
видио дјечак, изашао из
куће и узео звјездицу.

Жарко ПАЈКОВИЋ

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ОД СМРТИ МИЛАНА Богдановића

Мајстор уживљања и љубавник живота

Са двадесет и осам година Милан Богдановић постао је уредник „Републике“ (1920—1930), затим „Српског књижевног гласника“ четири године — од 1928. до 1932, а послије рата „Књижевности“ и „Књижевних новина“. Поред збирки есеја и критика („Стари и нови“), написао је студије „Вук Карадић, његов живот и културно-револуционарни рад“, „Његош“, „Ђура Јакшић“ и „Дјечија поезија Змајева“. Био је члан Српске академије наука и умјетности, управник Народног позоришта. За животно дјело добио је награду Савеза књижевника Југославије и Удружења издавачких предузећа и организација ФНРЈ 1957. године.

Суптилан критичар, који је изванредно осјећао књижевност, Милан Богдановић (1892 — 1964) био је одличан предавач — одушевљавао је студије Филозофског факултета својим јединственим говорењем, пјенушавим, духовитим, лаким, раскошним, неконвенционалним и, уз све то, кратким знањем и чинјеницама. Предавао је романтизам на Катедри за књижевност и та његова лијепа предавања била су сувише лијепа да би се могла забиљежити: његове крилате, прозрачне, шармантне ријечи и реченице постала су троме кад се задашу — од његовог блеска и сјаја остајао је ваздух. Богдановићево говорење било је само за слушање, а кала је сәм гласар, тада је било све љубавно као и усмено казивање, али је имало и своје ми

нијамало забезекнута зато што се нашла у овом практичном, уском свијету.

Добровољац у балканским ратовима, одликован Обилићевом медаљом, једним од највећих ратних признања за храброст, у ње мачком заробљеничку члан антифашистичког комитета, Милан Богдановић био је мушки и племенито добар човјек. Када је пријао о својим сусретима с ју дима била је то свечаност ријечи и љепота казивања — био је заиста златоуст.

Четири књиге Богдановићевих критика, штампаних под насловом „Стари и нови I-IV“, спадају међу оне, данас већ класичне дјела (уз Скерлићеву, прије свега) која не може заобићи без штете по себе саме ни књижевна, штампана културна историја. И када бугу написане неопходне и толико жељене историје наше књижевности, враћајући се неновљивој свежини ових критика, као што се враћамо вољеној поезији или бељетристичкој прози, не због садржаја који знајемо, већ због љепоте израза и стила, љепоте која не пролази. Иначе, највише од свега што је урадило, цијенио је свој чуварски превод „Коле Брењана“ Ромена Ролана и био је поносан на тај свој заиста изврсно обављен посао.

РЕБУС ● РЕБУС ●

ФУДБАЛ

„Могрен“ испао из Лиге

У прошлом броју нашег листа рекли смо да је у Пљевљима направљен подвиг, да су девет фудбалера „Могрена“ освојили бод наде. Но, поновила се прича из ранијих кола: умјесто да бод освојен на страни стимулише, да даје нове импулсе за игру, он као да омета Будване да на свом терену играју како треба. Јер: како другачије објаснити два пораза који су услиједили на игралишту крај Словенске плаže послије успјеха против плјевљског „Рудара“. Прво су Будвани поражени од „Игала“, тима који се налази у опасној зони. Био је то дерби зачела у коме су гости славили заслужну побјedu. Нашишо је потом тежак пораз у Цетињу. „Ловћен“ који је „одустао“ од трке за прво место искапио је „бјес“ на младим фудбалерима из Будве: поражени су, чак, са 6:1. Међутим, послије пораза у 26. колу на свом тену од екипе „Црвени стијене“ која је, такође, озбињан кандидат за испадање из лиге било је изјвесно да су пропале и теоретске шансе да Будвани задрже статус лигаша. Јер, послије 26 одиграних кола, они су убедљиво на зачелу са свега двије побједе, десет неријешених резултата и четрнаест пораза, са само четрнаест освојених бодова. И веома слабом гол-разливом 16:53.

Када се све то има у виду, Будвани нису ни заслужили да се идуће године такмиче у републичкој лили. Јер, тим који оствари само двије побједе у 26 кола, чија одбрана примича чак 53 гола није за тај ранг такмичења. Међутим, нема места очајавању. Управа клуба повукла је до бар потез ослањањем на сопствене снаге. Смјена ге нерација пада тешко и да леко већим клубовима, што значи да се из кризе мора изјави постепено. Ратковић, Маркишић, Џаревић, Масловар и још неки су полетарци који су веома талентовани, али морају још много да раде да би стасали у фудбалере који ће носити игру „Могрена“.

С. Г.

СЕЗОНИ И ЗАПОШЉАВАЊЕ

ЗАКАШЊЕЊА И НЕОДГОВОРНОСТИ

Проблеми запошљавања сезонских радника у угоститељској привреди на Црногорском приморју била је те ма расправе на скупу одржаном у Будви у чијем раду су учествовали представници републичке и општинских заједница запошљавања и угоститељских организација удруженог рада, као и представници других заинтересованих републичких и општинских самоуправних институција. Један од неизбрисивих утисака са састанка је да у овој области живота и рада постоји мноштво проблема, који се, ето, на жалост не решавају пра времено.

Не постоје, програми и планови да се у овом важном послу учини неопходан корак да се стање, колико толико, мијења „Кризици“, се, истина, нису именоване, али их је, судећи на основу дискусија присутних, поприличан број.

Између осталог, речено је да се обавка расправа не води у право вријеме. Јер, туристичка сезона се увек велико захуктала, а на „светлост дана“ сада се износе проблеми који су, како рече представник из Бара Јово Љутица, понављају пуних петнаест година.

Угоститељским организацијама на Црногорском приморју је, на примјер, потребно преко шест хиљада сезонских радника, управо онолико колико их је стапило запослено у систему „Монте негротуриста“. Сезонски радници немају у свим срединама исти третман, тешко долазе до сталног послса иако се појединци на „листи чекања“ налазе десет до петнаест година. Раде по дванаест и, чак, шеснаест часова, а у неким организацијама (Херцег-Нови) немају обезбиђен смјештај и исхрану.

Истиче се да заједнице за запошљавање не нуде такозване дефицитарне кадрове за рад у угоститељству — куваре, посластичаре и ћевабчије. Ни заједнице за запошљавање, ни угоститељске организације нису баш чија предузеле да се из масе од 36 хиљада незапослених у Црној Гори тај толико неопходан угоститељски кадар оспособи путем доквалификовања или превалификања. Димензије таквог понашања (не)одговорних институција запошљавања уз ститеља постају јасне када се зна какви су нам све плави, амбиције и обавезе у вези с туристичким привређивањем. На жалост, лопта (не)одговорности се непреста но пребацује с једне на другу, па неодговорних као да

нема, а проблеми око обезбеђења кадрова у угоститељству сваким даном се умножавају.

Побрани су и други пријери са свим тим у вези. Тако, на примјер, на подручју Будве је запослено близу 900 сезонских радника мимо знања СИЗ запошљавања. На списку те исте Заједнице на посао чека преко пет стотина сезонаца, који су у неравноправном положају са стално запосленима. Они се не информишу о крајњим резултатима пословања основних организација уздржавајућих рада у којима су остваривали доходак, а законски прописи их у свему изједначују са запосленима на неодређено радно вријеме.

Д. НОВАКОВИЋ

Исплата у јуну?

Сезонски радници, њих 240, који су радећи у угоститељско-туристичким организацијама на подручју наше општине, стекли право на новчану надокнаду, већ пет мјесеци нису примили ни један динар! О овоме је било ријечи на разним скуповима, а недавно је то на свом дневном реду имала и Скупштина СИЗ запошљавања. На овом скупу прихваћен је Самоуправни споразум о обезбеђењу средстава за покриће дефицита ове заједнице за 1981, 1982. и 1983. годину у износу од близу шест милиона динара. Међутим, сада уздржани рад, тачније речено 32 организације са подручја наше општине, треба да усвоје тај исти докуменат и обезбиђење новац за сезонске раднике.

— Од тих 240 радника за њих 60 материјално обезбеђење представља једини извор прихода. Међутим, од јануара није исплаћен ни један динар на име надокнаде сезонцима, јер СИЗ нема паре. Уверени смо да ће уздржани рад ове комуне усвојити током овог мјесеца Споразум, да ће већ у јуну почети исплата накнаде сезонцима, рекао нам је Васо М. Станишић.

Иначе наша општина запошљава највећи број сезонца од свих комуна на Црногорском приморју. Чак 3000 њих током лета раде у овдашњим хотелима и стварају доходакаш као и толико стално упослених радника у области туризма и угоститељства.

Г. С.

Кутак за разоноду

КАЗАЛИ СУ...

ТРАЖИТИ СВЈЕТИЉКОМ СУНЦЕ

ЛАО ЦЕ: Тражити пут до љубави разумом, исто је што и тражити свјетиљком сунце.

*

МОЛИЈЕР: Све мане, кад су у моди, сматрају се врлинама.

*

АРИСТИД БРИЈАН: Побједа над страхом је почетак мудрости.

*

БОАЛО: Човјекова срећа је састављена од много комада, али, на жалост, понеки од њих увијек недостаје.

*

ДИЗДРАЕЛИ: Лакше се понекад измире људи послије ратова, него послије свађе у којој је било увреда.

*

ЛОРКА: Доброта је мудрост, а можда и највиша мудрост: људи нису добри само зато што су мудри, него су и мудри зато што су добри.

*

КУРТ ТУХОЛСКИ: Ко много зна мало говори, али то још не значи да је мудар онај који ћути, јер има и закључаних ормана који су празни.

*

ДЕНИ КЕЈ: Уопште није тачно да омладина данас никад није код куће. То најбоље доказују рачуни за телефон.

*

РАСЕЛ: Иако свијет углавном креће напријед, млади, ипак, морају увијек да почињу изнова.

*

ЖОФЖ САНД: И најскромнији човјек интимно вјерије и увијек се више нада него што се усуђује да призна.

*

АНЕГДОТЕ

СХВАТИЛА

— Можеш ли ми објаснити како си успјела да од непознате старлете постанеш позната звјезда?

— Почела сам да стичем славу оног дана кад сам схватила коме све не треба рећи „не“.

ВИОЛИНА И ВИСКИ

Два центалмана, већ прилично под гасом, разговарају о музичи:

— Ја више волим клавир од виолине.

— Због чега?

— На виолину не можеш да ставиш чашу са вискијем.

СРЕБРНА СВАДБА

— Идем на сребрну свадбу једног свог пријатеља.

— Ох, како је то lijepo! Био је сјећен двадесет и пет година!

— Не, него двадесет и пет пута!

IN MEMORIAM

Крсто Л. Кентера

ДАЛЕКО ОД ЗАВИДАЧАЈА, у Глобе Аризони, престало је да куџа срде великородољуба Крста Лазара Кентера, који је, такође, читав свој живот провео далеко од родне груде да би је до посљедњег дана даха носио у свом срцу.

Рођен је 1888. године у Тудоровићима, одакле је, са свега 14 година, 1902, пошао трбухом за крухом у Сједињене Америчке Државе. У првом свјетском рату борио се као млађи официр америчке војске на Вердену и другим ратиштима у Француској.

Пошто, послије завршетка рата, у родном крају није могао да дође до посла и хљеба, 1923, поново одлази у Америку, где му се, три године касније, 1926, придружују супруга, син и брат. Од тада је читавог свог живота муко-трпним радом стеченим средствима материјално помогао не само узку и ширу породицу него и многе акције које су између два рата организоване у Тудоровићима. Издашно је прилаго властите и организовао прикупљање средстава за изградњу чесме, школе и других објеката у родном крају.

Крсто је у току другог свјетског рата, као један од најистакнутијих родољуба, међу исељеницима популарисао народноослободилачки покрет, а послије ослобођења, чим су се створиле прилике за то, наставио је да помаже напоре усмјерене на обнову и изградњу наше земље. Таквим поступцима, посебно помагањем изградње споменика у Петровцу, он је показивао симпатије и јасно опредељење за развијање тековина наше народне борбе и за социјалистички развој своје домовине. У мјесту у коме је живио и радио, у Глобе Аризони, био је поштован и цијењен од суграђана, у првом реду међу нашим исељеницима, који су га бирали за предсједника добротворних и југословенски оријентисаних друштава.

Неколико пута послије ослобођења Крсто Кентера долазио је у стари крај. Своју породицу васпитао је да воли тло наше земље за коју је он у свом печалбарском срцу чувао дубоку и искрену љубав.